

לשבת קדש - אסרו חג פסח תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - ס"ח

1. אשת ר' חנינא אמרה לו שהעני שהוא שולח לו כסף אינו נצרך, כיון ששמעה ששואלים אותו האם יסעד במפות פשתן לבן או משי צבוע, מה ענה לה? זה מה שאמר רבי אלעזר: בואו ונחזיק טובה לרמאין, שאלמלא הם היינו חוטאין בכל יום, בכך שאנו מעלימים עינינו מהצדקה. ולמדו מפסוקים - שהמעלים עיניו מן הצדקה נחשב כעובד עבודת כוכבים. ובברייתא שנינו - המראה כאילו עינו סמויה, או שבטנו צבה, או ששוקו נכוץ, כדי שיקבל מהצדקה - אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך. וכן מי שמקבל צדקה ואינו צריך, לבסוף יצטרך.
2. שנינו: אין מחייבין עני למכור ביתו וכלי תשמישו. מאידך בברייתא: השתמש בכלי זהב - ישתמש בכלי כסף, בכסף - ישתמש בנחושת, כיצד מתיישב? רב זביד: מיטה ושולחן מחייבים, כוסות וקערות לא. ונדהה: כשם שבכוסות וקערות יאמר מאוסים לי, אף במיטה ושולחן יאמר איני מסוגל להם. רבא בריה דרבה: מחייבים למכור מחרישה של כסף. רב פפא: כשנטל מתנות עניים ונדע שהוא עשיר, מחייבים למכור.
3. משנה - יתומה קטנה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה, ונתנו לו נדוניה קטנה, יכולה כשתגדל להוציא מידן ואין מחילתה מחילה. כמה יתנו לה? לרבי יהודה: כשיעור שנתן לבת הראשונה. לחכמים: פעמים שאדם עני והעשיר, או עשיר והעני, אלא שמין את הנכסים ונותנין לה.
4. שמואל פסק ששמין לנדוניה לפי מה שהיה האב, וותרן או קמצן. מהיכן הקשו עליו?
  - א. מהברייתא: 'הבנות ניזונות ומתפרנסות מנכסי אביהן... אין אומרים אילו אביה קיים ... אלא שמין את הנכסים...' ותיצו: כוונת הברייתא רק למזונות שמקבלות היתומות, ו'ניזונות' היינו אכילה ובשתיה, ו'מתפרנסות' היינו לבוש וכסות.
  - ב. ממשנתנו: שיטת חכמים שפעמים אדם ... עשיר והעני, והרי אין לפרש העני ממש שהרי אין לו... אלא הכוונה שהעני בדעת - נהיה קמצן, ולכן לדעת חכמים נותנים לה עשירית מהנכסים.
  - ותיצו: שמואל סבר כר' יהודה במשנתנו, והטעם שלא אמר שמואל בצורה סתמית הלכה כר' יהודה, כדי לחדש שדעת ר' יהודה ששמין את דעת האב אף אם עדיין לא השיא בת ראשונה, ומה שבמשנה נחלקו ב'השיא' כדי להודיע כח רבנן, שאעפ"כ לא הולכים אחר אומדנת דעת האב. לענין הלכה פסקו - שכשהכרנו את האב - אומדים את דעתו. כשלא הכרנו אותו אם וותרן או קמצן - נותנים לה עשירית מהנכסים.
5. רבי פסק: בת הניזונת מן האחין - נוטלת עישור נכסים. טענו לרבי: לדברין, מי שיש לו עשר בנות וכן, לא ישאר לבן כלום. מה ענה? ראשונה נוטלת עישור נכסים, השניה נוטלת עישור ממה ששיירה הראשונה, וכן לכל בת עישור מהנותר. ואם באו כולם להנשא כאחת - מחשבים את המגיע לכולן בעישור זה אחר זה, וחולקות ביניהן בשווה.
6. יתומות שבגרו או שנישאו קודם שבגרו. מה הפסידו? לרבי - איבדו מזונותיהן מן האחין ולא איבדו את פרנסתן [הנדוניה]. לר' שמעון בן אלעזר - אף איבדו פרנסתן. כיון שלבוגרת אין תקנת עישור, ונערה שנישאה בלא נדוניה, מחלה. ואם אינה רוצה להפסיד תשכור לה בעל שישאנה קודם שתבגר.
7. רב הונא פסק כרבי. כיצד מתיישב עם משנתנו בענין יתומה קטנה שיכולה להוציא כשתגדיל ומשמע שנערה מחלה, וכדעת רשב"א? דינו של רבי כשמחתה בזמן נישואה והודיעה שאינה מוחלת. ומשנתנו עוסקת כשלא מיחתה. רבא פסק שבגרה וכן נערה שנישאת - אינה צריכה למחות. ורק בגרה ונישאת - צריכה למחות. וכוונתו רק באופן שהאחים זנים אותה ומתביישו מהם ולכן אינה צריכה למחות.
8. רבי: פרנסה [נדוניה] אינה כתנאי כתובה [מזונות הבת]. לענין מה כוונתו?
  - א. אין לפרש - שפרנסה גובה ממשועבדים כיון שזה דבר קצוב, ומזונות לא, כיון שזה מעשים שבכל יום, ומאי קמ"ל?
  - ב. אין לפרש - שפרנסה גובה ממטלטלין ומזונות לא, שהרי רבי פסק שלשניהם גובים ממטלטלין.
  - ג. אלא - האומר בשעת מיתתו אל יזונו בנותיו מנכסיו - אין שומעין לו, כיון שחייב מהכתובה, אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו - שומעין לו, כיון שהפרנסה היא חוב על היתומים.

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)